Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicji i W. Ks. Krakowskiego
wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 35. Poniedziałek, dnia 28. sierpnia 1876. III. rocznik.

Okólnik Patrona

do wszystkich Towarzystw zarobkowych i gospodarczych w Galicyi i W. ks. Krakowskiém.

Na liczne wiadomości, które mnie dochodzą od Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, o przeciążaniu — a nawet nieprawném nakładaniu na Towarzystwa nasze różnorodnych podatków i należytości, postanowiłem po porozumieniu się z Wydziałem Związku, na wniosek jego specyalnego referenta, zawezwać uprzejmie wszystkie Dyrekcye Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, aby mi w jak najkrótszym czasie nadesłały sprawozdania:

1. jaki wymierzono im podatek zarobkowy i na jakiéj podstawie?
2. jaki wymierzono im podatek dochodowy i na jakiéj podstawie?
3. jakie opłacają Towarzystwa należytości bezpośrednie i jakie na nie władze skarbowe nakładają, wyjąwszy tych, o których ustawa z dnia 21. maja 1873 l. 87 Dz. p. p. wyraźnie orzeka.

Zebrawszy tak daty potrzebne wniosę w swoim czasie petycyą do Rady Państwa o wydanie osobnéj ustawy podatkowéj dla naszych Towarzystw, w któréj zarazem niepominę milczeniem, przeciążania i nieprawnego dotychczasowego wymiaru podatków przez tutejsze starostwa i administracye podatków.

Równocześnie ułożę projekt do prośby do Ministerstwa Skarbu za pośrednictwem tutejszego Prezydyum. Namiestnictwa, o wstrzymanie wszelkich kroków egzekucyjnych przeciw naszym Towarzystwom z powodu zaległych podatków, aż sprawa ta w drodze ustawodawczéj załatwioną nie będzie. Projekt do téj prośby rozeszlę Dyrekcyom wszystkich naszych Towarzystw — poczém zaopatrzone prośby w podpisy Dyrekcyi i stosownie wypełnione i ostęplowane wniosą osobiście do JEks. p. Namiestnika.

W sprawie należytości bezpośrednich, o ile wymiar nie jest uzasadniony w ustawach, radzę po wniesieniu, z przestrzeganiem odnośnych przepisów, wszelkich rekursów do wszystkich 3 instancyi, sprawę tę wytoczyć przed Trybunał Administracyjny, o w czém jednak raczą mnie szanowne Dyrekcye utrzymywać w ewidencyi. Zwłaszcza zwracam uwagę na błędne tłómaczenie przez tutejsze władze p. t. 31. ustawy z dnia 9. lutego 1850. l. 50 Dz. p. p. i p. t. 84. ustawy z dnia 13. grudnia 1862- l. 89. Dz. p. p., w skutek czego żądają od naszych Towarzystw władze skarbowe podwójnego opłacania należytości stęplowéj według sk. II. przy aktach dłużnych, w których figurują poręczyciele, chociaż oni występują niepodzielnie z głównym dłużnikiem, jako poręczyciele i płacący współdłużnicy.

Celem dokładniejszego poinformowania się w powyższych sprawach zwracam uwagę szanownych Dyrekcyi na artykuły umieszczone w tegorocznym Związku Nr. 4., 5., 22., 28. i 29.

We Lwowie, dnia 23. sierpnia 1876.

Patron Związku Stowarzyszeń
Dr. Piotr Gross w. r.

Korespondencya.

Przemyśl, dnia 19. sierpnia 1876.

Fasyonując się do podatku dochodowego przedłożyło Towarzystwo zaliczkowe rolne w Przemyślu bilans, z którego okazuje się, jako czysty dochód za rok 1875. kwota 406 złr.66 ct.— w tych dniach wymierzony nam został podatek dochodowy w kwocie 432 złr. 12 ct. — za podstawę do obliczenia tego podatku wzięto procenta pobrane 3.940·73, od czego odtrącono jedynie koszta administracyi 826·27 i 10% zużycia inwentarza 81·85, razem 908·12, i wymierzono podatek od kwoty: 3032.31. Do tego rachunkowego rezultatu doszliśmy dopiéro po przestudyowaniu bilansu, bo p. inspektor podatkowy nie chciał nam dać żadnych wyjaśnień, gdyż cały ten operat wysłany został do ministerstwa, dokąd wyraźny nakaz ministeryalny te obliczania podatku dla Towarzystw zaliczkowych z pominięciem krajowéj Dyrekcyi skarbowéj inspektorom wysełać poleca. W obliczeniu tém jednak dochodu za rok 1875. pominięto odtrącić procenta pobrane od tych członków, którzy opłacają podatek zarobkowy i procenta na r. 1876. pobrane w kwocie: 1.649·67.

Zdaje się, że taki system opodatkowania zastósowany został w całym kraju do wszystkich Kas Oszczędności i Towarzystw zaliczkowych — widoczne jest, że c. k. Rząd — po wysłaniu do kraju naszego specyalnych mężów zaufania — przyszedł do przekonania, iż Kasy Oszczędności i Towarzystwa zaliczkowe rzeczywiście przeszkadzają żydom w wyzyskiwaniu kraju do reszty przez lichwę — jednym więc zamachem chce te przeszkody usunąć, i wszystkie te instytucye do likwidacyi przyprowadzić.

Ruch Stowarzyszeń.

Wydział Związku stowarzyszeń. Na posiedzeniu dnia 22. b. m. powzięto uchwały w sprawie podatków i należytości, których wypływem jest na czele nmieszczony okólnik Patrona. Następnie polecono Patronowi, aby przystąpił do wykonania uchwały Walnego Zgromaezenia w sprawie utworzenia nowych i podwyższenia dotacyi istniejących filii Banku Narodowego. W końcu uchwalono poprzeć petycyą Banku Zaliczkowego Stanisławowskiego o otworzenie mu we lwowskiéj filii Banku Narodowego kredytu korespondencyjnego.

Towarzystwo I. Związkowéj Drukarni we Lwowie stow. zar. z nieogr. por. Dnia 20. b. m. odbyło się Walne Zgromadzenie tegoż stowarzyszenia. Towarzystwo poniosło w tym roku — przeważnie na przedsiębiorstwie „Ojczyzny" — znaczną stratę, bo 3.593·47, chociaż po potrąceniu nawet téj straty — ostateczny obrachunek strat i zysków okazuje czystego zysku 4.131·36. Strata ta wywołała jednak żwawą w téj sprawie dyskusyą, co nawet spowodowało naszego redaktora do dwukrotnego przemówienia. Ostatecznie członkowie większością b a r d z o z n a c z n ą uchwalili udzielić Dyrekcyi z rachunków za rok 1875 / 6 absolutoryum, a nawet poniesioną na debitorach stratę 3.593.47 uwidocznić w bilansie. My z naszéj strony mniemamy, że na prawdziwych przyjaciołach Stowarzyszeń, dyskusya ta z dwóch względów miłe zrobiła wrażenie: po 1. wykazała, iż członkowie stowarzyszeń umieją na Walnych Zgromadzeniach spełniać swoje obowiązki i bynajmniéj na ślepo Dyrekcyi absolutoryum nie udzielają; po 2. okazała się żywotność naszéj Związkowéj Drukarni, która mimo tak znacznéj straty w ostatecznym obrachunku strat i zysków — salduje na korzyść członków stowarzyszonych. Wiédeńska Związkowa drukarnia, starsza od naszéj, uskuteczniła w ciągu ostatniego roku robót tylko za 21.701·31 — nasza za 43.037·80; wiédeńska osiągnęła zysku 1.044·79 — nasza właściwie 7.724·83; wiedeńska straciła na debitorach 5.185.77 — nasza 3.593·47; wskutek czego straciła wiédeńska drukarnia cały zysk i odpisała od udziałów kwotę 4.140·98 — nasza nie straciła nic z udziałów i owszem wypłaciła 17% dywidendę członkom od udziałów. Podział bowiem czystego zysku (4.131·36) uchwaliło Walne zgromadzenie na wniosek Rady Zawiadowczéj, jak następuje 1) dnia 21. sierpnia b. r. wypłacić członkom dywidendę 7% 1.417·74 — 2) dnia 1. stycznia 1877: członkom superdywidendę 10% 2.025·89 — tantjemę Radzie zawiadowczéj 10% 271·36 — tantjemę Dyrekcyi 10% 271 37 — do funduszu rezerwowego resztę 145·01 — co razem czyni ogólną kwotę zysku 4.131·37 — Na tém zgromadzeniu zatwierdzono również aż do zakończenia okresu trwania Towarzystwa (do końca czerwca 1883.) pp. Antoniego M a ń k o w s k i e g o, jako Dyrektora, p. Albina T o d s c h i n d l e r a, jako kasjera. — Do Rady Zawiadowczéj wybrano pp. Jędrzeja K o s t k i e w i c z a (powtórnie) i Leona S z m a j k o w s k i e g o.

Z rejestru stowarzyszeń. Sąd krajowy lwowski uwidocznił uchwałą z dnia 11. sierpnia b. r. l. 43.166 przy firmie T o w a r z y s t w a k r e d y t o w e g o m i e j s k i e g o że p. Wincenty Żaak wystąpił z Rady, że wstąpił do rady zawiadowczéj i do komitetu wykonawczego jako Dyrektor finansowy pan Tadeusz Ostroróg Sadowski i jako taki w rejestrze został wpisanym; że do składu Rady zawiadowczéj należą pp. Fránciszek Bałutowski jako prezydent rady i komitetu wykonawczego, Dr. Ignacy Czemeryński, jako członek komitetu wykonawczego w charakterze Dyrektora hipotecznego, Antoni Ławrowski, Józef Łukasiewicz, Tadeusz Oksa Orzechowski, Wojciech Maniecki, Jan Pappius, Dr.

Juliusz Popiel, Tadeusz Ostroróg Sadowski jako członek komitetu wykonawczego w charakterze Dyrektora finansowego, Henryk Spalke i Dominik Zbrożek; że wreszcie wpisani dotąd jako Dyrektorowie pp. Antoni Ławrowski i Dr. Juliusz Popiel z komitetu wykonawczego i dyrektoryi ustąpili.

Towarzystwo zaliczkowe w Kałuszu. Dnia 6. bm. odbyło się Walne zgromadzenie tegoż Towarzystwa, na którem stowarzyszenie to — dotąd bezczynne — ponownie się zorganizowało. Imieniem Patrona, jako delegat, uczestniczył temuż zgromadzeniu p. Józef Urban ze Stanisławowa. Żywimy nadzieję, że stowarzyszenie to pracę na seryo podejmie.

Z **Oleszyc** dochodzą nas wiadomości, że to najstarsze, staraniem hr. Stanisława Potockiego i zacnéj Jego Małżonki założone Stowarzyszenie — po wyjeździe swego założyciela do Rymanowa od 3. lat jest zupełnie bezczynne i w rozprężeniu. Czyżby nikt nie znalazł się w Oleszycach, ktoby mógł rozpoczęte przez hr. St. Potockiego dzieło dalej prowadzić?

Z **Tłumacza** w uzupełnieniu naszéj wiadomości w poprzednim numerze otrzymujamy rezolucyą tamtajszego Starostwa, którą Tow. „Oszczędność“ na zapytanie, na jakiéj podstawie wiadomy podatek na nie nałożono, otrzymało. Podajemy rezolucyą tę dosłownie, aby okazać jak władze rządowe uczą nas „korzystnie“ zestawiać bilanse:

L. 8171. Stow, Kred. „Oszczędność“ w Tłumaczu, oznajmia się, iż dochód jego podlega opodatkowaniu na podstawie §. 4. ustawy o podatku dochodowym z r. 1849. (a wymierzono podatek zarobkowy P. R.) Gdy to Stowarzyszenie nie jest ograniczone tylko na członków w §. 2. ustawy z dnia 9 Kwietnia 1873. (Nr. 70. Dz. pr. p.) oznaczonych, lecz także i od każdego innego wkładki przyjmuje (§. 76. statutów), tedy to stowarzyszenie jest oraz przedsiębiostwem zarobkowém i podlega temuż zarobkowi. Stowarzyszenie kredytowe pobiéra od członków udziałowych (§. 2. ust, z d. 9. Kwietnia 1873.) 12%; wkładki w tém stowarzyszeniu wynoszą według stanu kasy z końcem maja 1876. 15.035 zł. (błędnie! p. Związek Nr. 16. udziały 4285.—; fundusz rezerwowy 581·—, wkładki oszczędności 6501·49; razem 10.367·49. *P. R.*) tedy z takowych dochodu brutto 12% 1810·—. się liczy (gdyby wszystko się procentowało t. j. gdyby wkładek oszczędności cały rok nie wycofywano, gdyby reszta kasowa cały rok w kasie bez procentów nie leżała, i gdyby z tego dochodu w ciągu roku nic nie szlo na koszta administracyi t. j. nie procentowało się — a gdyby stan ten przez cały rok się utrzymał, to wtedy według rachunku starostwa dochód brutto byłby jeszcze 1244·10 a nie 1810·— *P. R.*) a gdyby rozchód za wynagrodzenie uposażonych, potrzeby kancylaryjne i t. p. połowę tego dochodu wynosił, (a z rachunków okazuje się, że wyniesie około 1200·—) tedy czysty roczny zysk przynajmniéj na 900·— liczonym być może, a roczna należytość podatku zarobkowego 31·50. tylko dochodu rocznych 840·—. wymaga.

Od dochodu brutto odsetki 8% od wkładek strącone być nie mogą, albowiem według ustawy o podatku dochodowym z. r. 1849 §. 11. ust. 2 i §. 23 (stosuje się to do podatku dochodowego a nie zarobkowego i jest już przy wymiarze podatku dochodowego zupełnie niesłuszne — przy zarobkowym zaś nie jest nawet w ustawie uzasadnioném *P. R.*) właścicielom przedsiębiorstwa przysługa prawo odtrącić przy wypłacie prowizyi, podatek dochodowy od prowizyi, opłacany od kapitałów na przedsiębiorstwie ciężanych. Tłumacz, dnia 17go sierpnia 1876. C. k. starosta Bogusz w. r.

Więc na tych różnych „gdyby“ opiéra się wymiar podatków w Austryi!!

Półroczne rachunki.

Towarzystwo Zaliczkowe w Drohobyczu, stow. zarejestr. z nieogr, poręką. Sprawozdanie z obrotu kasy z końcem I. półrocza 1876 r, Przychód: 1. Udziały członków 8.080·59, 2. Wkładki na rachunek bieżący 5.629·99, 3. Wierzyciele Towarzystwa 22.000 —, 4. Pożyczki udzielone członkom na skrypta i weksle 18.217 94, 5. Pożyczki udzielane członkom na zastawy 601·—, 6. Procenta 2.225·82, 7. Fundusz rezerwowy 1.985·20, 8 Koszta administracyi 51·28, 9. Czysty zysk z 1875 r. 511.14, 10. Podatki 50·—, Razem 59.352·96. Rozchód: 1. Udziały członków 242·15, 2. Wkładki na rachunek bieżący 2 721·12, 3. Wierzyciele Towarzystwa 4.300·—, 4. Pożyczki udzielone członkom na skrypta i weksle 48.458·—, 5 Pożyczki udzielane, członkom na zastawy 846·—, 6. Procenta 824·42, 7. Koszta administracyi 719·59, 8. Koszta założenia i mobiliów 340·04, 9. Cysty zysk z 1875. r. 364·65, 10. Podatki 139·57, 11. Gotówka kasy z dniem 30. czerwca 1876. r. 397·42. Razem 59 352·96. Liczba członków wynosi z dniem 30. czerwca 1875. roku 360 z deklarowaną kwotą udziałów 12.604 złr. w. a.

Precz z borgiem! (*)

Za inicyatywą Redakcyi Związku zebrało się dnia 27. b. m. grono najpoważniejszych przemysłowców i rzemieślników m. Lwowa i postanowiło podjąć walkę za zgubnym zwyczajem „borgu“.

*) Patrz Nr. 7. i 8. „Związku“ z r. b.

W tym celu zbierze się w poniedziałek, dnia 5. września b. r. o godzinie 6ej w. w izbie rzemieślniczéj korporacya krawiecka, któréj pod dyskusyją i uchwałę przedłożone będą następujące wnioski:

1. znosi się bezwarunkowo borg t. j. sposób udzielenia kredytu bez oznaczonego ściśle terminu zwrotu i niepokrytego akceptem, natomiast nie odradza korporacya swoim członkom, aby udzielali odbiorcom swoim zwykłego kupieckiego kredytu;

2. każdy żądający kredytu za dostarczony towar, a względnie dokonaną robotę, obowiązuje się akceptować wystawioną na niego przez kredytora 3miesieczną tratę i zezwala na reeskontowanie jéj w jakiéjkolwiek kredytowéj instytucyi;

3. sposób spłaty, względzie częściową prolongatę akceptowanéj kwoty pozostawia się umowie obustronnéj, w razie prolongowania akceptu, na który debitor nie spłaci umówionéj kwoty, wolno kredytorowi żądać zwrotu zwykłego; w miejscu praktykowanego eskontu;

4. odbiorcom płacącym gotówką przysługuje prawo żądania strącenia zwykłego kupieckiego sconto.

5. postanowienia powyższe wchodzą w życie z dniem uchwalenia ich — a członkom korporacyi krawieckiéj wolno żądać od odbiorców pokrycia wekslowego na dawniejsze zobowiązanie, zwłaszcza przy prolongowaniu dawniéjszego lub przy udzielaniu dodatkowego, nowego kredytu;

6. członkowie korporacyi krawieckiéj obowiązuje się słowem wszystkie powyższe postanowienia bezwzględnie i bez wyjątku przeprowadzić.

Spodziéwamy się, że tą drogą da się znieść „borg" u krawców, którzy może u nas najwięcéj na nim cierpią. Za krawcami pójdą niezawodnie inne korporacye rzemieślnicze i kupcy różnego rodzaju. — Dzienniki powinny poprzéć to usiłowanie nasze i korporacyi krawieckiéj i pouczyć publiczność, że zarzucenie borgu leży nawet i w jéj interesie, gdyż niezawodnie wygórowane ceny u naszych rzemieślników i kupców powstają przez dodanie do ceny towaru wysokiego procentu asekuracyjnego dla możliwych strat na tych, co „przepaść mogą". Najrzetelniejsi więc płacą za najnierzetelniejszych! Ze zniesieniem borgu wszystko to ustać powinno.

Rożności.

Wydział krajowy na skutek petyci p. Patrona udzielił na cele Związku Stowarzyszeń subwencyą w kwocie tysiąca złr. w. a.

Towarzystwo kredytowe ziemskie dla posiadłości włościańskich. Wniosek obywateli W. Ks Poznańskiego, a względnie projekt Dyrekcyi Nowego Towarzystwa ziemskiego kredytowego poznańskiego — założenia Towarzystwa kredytowego ziemskiego dla posiadłości włościańskich zyskał tymi dniami zatwierdzenie ministra rolnictwa dr. Friedenthala. Zamieszczając tę radośną dla Księstwa Poznańskiego wiadomość, dodajemy, że podane przez Posener Zeitung, a przez Gazetę Toruńską powtórzone sprostowanie, jakoby powyższa wiadomość była bezpodstawną, resp. przedwczesną — jest mylne. Zresztą po przychylnym oświadczeniu się p. ministra rolnictwa w téj sprawie w tegorocznym sėjmie pruskim, spodziéwać się należało pomyślnego załatwienia odnośnego wniosku.

Podając tę wiadomość z „Ruchu społeczno-ekonomicznego" czynimy to zarazem w nadzieji, że przykład ten znajdzie i w Galicyi naśladowców.

Z literatury. Vorschuss & Credit-Vereine als Volksbanken, wyszło 5 wydanie w Lipsku u C. E. Keila Cena 6 grzywien. — Dr. F. Schneider (przedmowa Schulzego z Delitzsch: Der Kellerwechsel & seine Fabrikanten, cena 1 grzywna. Rzecz ta ogłoszoną była poprzód w „Bl. f. Genossenschaftswesen" i jest doniosłą jedynie dla stowarzyszeń niemieckich, trudniących się reeskontem weksli i rimes cudzych t. j. nie członków. — Bericht des Unterverbandes der Credit & Vorschussvereine Magdeburg-Brnunschweig pro 1875. — Do nabycia w Dyrekcyi Związku filialnego Magdeburskobrunszwickiego za 60 fen. — Dr. Alfred Zgórski. Kredyt hipoteczny a stowarzyszenia zaliczkowe. — Lwów 1877. Odbitka ze Związku.

***Patron** rozesłał Dyrekcyom Towarzystw zaliczkowych wzór podania do Wydziałów powiatowych o lokowanie funduszów powiatowych w Towarzystwach zaliczkowych.*

Do rocznika za 1875.

brak jeszcze bilansów a) od Towarzystw urzędniczych w Krakowie — Przemyślu — Sanoku — Tarnowie i Żółkwi; b) od innych Towarzystw zaliczkowych w Buczaczu — Cieszanowie — Przemyślu (powiatowe) — Suczycy rykowéj i Żurawnie. Jeszcze w ciągu bieżącego tygodnia bilanse te, jak również inne szczegóły które w sprawozdaniach dotyczących opuszczono, do Rocznika przyjąć możemy.

Wydawnictwo.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Dr. Alfred Zgórski.**

I. Związkowa Drukarnia we Lwowie Hotel Żorża